

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПІДТРИМКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

© 2014 **НОВИКОВА І. В.**

УДК 654.077

Новикова І. В. Державне регулювання та підтримка конкурентоспроможності підприємств телекомунікацій

У статті проаналізовані існуючі проблеми державного регулювання та підтримки галузі телекомунікацій. Визначено, що телекомунікаційна інфраструктура формується, з одного боку, під тиском потреб споживачів різних сегментів ринку послуг, з іншого – внутрішніх організаційних, кадрових, наукових, фінансових ресурсів виробників телекомунікаційних послуг. З одного боку, виробництво телекомунікаційних послуг має порівняно низький фінансовий поріг входження в бізнес, що є привабливим для розвитку приватного підприємництва. З іншого боку, телекомунікаційна індустрія потребує глобалізації, дотримання міжнародних стандартів, що не завжди може бути доступно для підприємств галузі. Сучасний етап становлення і розвитку української телекомунікаційної інфраструктури характеризується реорганізацією структури основних операторів на всіх рівнях управління. Так, на розвитку регіонального телекомунікаційного ринку сильно позначаються рішення, що приймаються на державному рівні. На державному рівні вибудовується нова інституційна структура управління телекомунікаційною сферою, пов'язана з укрупненням організаційних структур. Всі підприємства, що працюють на ринку телекомунікаційних послуг (як правило, незалежно від проголошуваних цілей), основну увагу приділяють споживачам, готовим платити гроші за послуги. Прибуток і доходи – це основний критерій діяльності підприємства, це центральний фактор виживаності на конкурентному ринку. Водночас така природна схильність призводить до завищення тарифів, нерівномірності розподілу послуг по районах і категоріях споживачів. У мотивації діяльності телекомунікаційних компаній на друге місце йде соціальний фактор, за залишковим принципом здійснюється телекомунікаційне забезпечення реалізації прикладних питань державного управління.

Ключові слова: держава, підприємства телекомунікацій, державне регулювання, державна підтримка

Рис.: 2. **Бібл.:** 13.

Новикова Іннола Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент, кафедра економіки, Державний університет телекомунікацій (вул. Солюменська, 7, Київ, 03110, Україна)

Email: innolanovykova@gmail.com

УДК 654.077

UDC 654.077

Новикова І. В. Государственное регулирование и поддержка конкурентоспособности предприятий телекоммуникаций

Novykova I. V. State regulation and support of competitiveness of telecommunication enterprises

В статье проанализированы существующие проблемы государственного регулирования и поддержки отрасли телекоммуникаций. Определено, что телекоммуникационная инфраструктура формируется, с одной стороны, под давлением потребностей потребителей различных сегментов рынка услуг, с другой – внутренних организационных, кадровых, научных, финансовых ресурсов производителей телекоммуникационных услуг. С одной стороны, производство телекоммуникационных услуг имеет сравнительно низкий финансовый порог вхождения в бизнес, что является привлекательным для развития частного предпринимательства. С другой стороны, телекоммуникационная индустрия нуждается в глобализации, соблюдении международных стандартов, что не всегда может быть доступно для предприятий отрасли. Современный этап становления и развития украинской телекоммуникационной инфраструктуры характеризуется реорганизацией структуры основных операторов на всех уровнях управления. Так, на развитии регионального телекоммуникационного рынка сильно сказываются решения, принимаемые на государственном уровне. На государственном уровне выстраивается новая институциональная структура управления телекоммуникационной сферой, связанная с укрупнением организационных структур. Все предприятия, работающие на рынке телекоммуникационных услуг (как правило, независимо от провозглашаемых целей), основное внимание уделяют потребителям, готовым платить деньги за услуги. Прибыль и доходы – это основной критерий деятельности предприятия, это центральный фактор выживаемости на конкурентном рынке. Вместе с тем, такая естественная склонность приводит к завышению тарифов, неравномерности распределения услуг по районам и категориям потребителей. В мотивации деятельности телекоммуникационных компаний на второе место выходит социальный фактор, по остаточному принципу осуществляется телекоммуникационное обеспечение реализации прикладных вопросов государственного управления.

Ключевые слова: государство, предприятия телекоммуникаций, государственное регулирование, государственная поддержка

Рис.: 2. **Библ.:** 13.

Новикова Іннола Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент, кафедра економіки, Государственный университет телекоммуникаций (ул. Солюменская, 7, Киев, 03110, Украина)

Email: innolanovykova@gmail.com

The article analyses existing problems of state regulation and support of the telecommunication industry. It shows that the telecommunication infrastructure is formed, on the one hand, under the pressure of needs of consumers of various service market segments, on the other – internal organisational, personnel, scientific and financial resources of producers of telecommunication services. On the one hand, production of telecommunication services has a comparatively low financial threshold of entering into business, which is attractive for development of private entrepreneurship. On the other hand, the telecommunication industry needs globalisation and correspondence with international standards, which is not always accessible for enterprises of the industry. The modern stage of establishment and development of the Ukrainian telecommunication infrastructure is characterised with reorganisation of the structure of basic operators at all levels of management. Thus, decisions made at the state level exert significant influence upon development of the regional telecommunication market. A new institutional structure of management of the telecommunication sphere, connected with enlargement of organisational structures, is being built at the state level. All enterprises that work in the market of telecommunication services (as a rule, independently from the declared goals) pay main attention to consumers that are ready to pay for services. Profit and income are the main criteria of enterprise activity. They are central factors of survival in the competitive market. At the same time, this natural inclination leads to overpricing the tariffs, irregularity of distribution of services by districts and categories of consumers. The social factor takes the second place in motivation of activity of telecommunication companies. Telecommunication coverage of realisation of applied issues of the state management is carried out residually.

Key words: state, telecommunication enterprises, state regulation, state support

Рис.: 2. **Библ.:** 13.

Novykova Innola V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor, Department of Economics, State University of Telecommunications (dul. Solomenska, 7, Kyiv, 03110, Ukraine)

Email: innolanovykova@gmail.com

Постановка проблеми. У сучасних умовах швидкого розвитку сфери інформації, світового ринку праці, капіталу й виробництва змінюються засоби забезпечення державного суверенітету, роль держав як суб'єктів міжнародної політики. Динаміка суспільних процесів, що розширює можливості кожної людини, підприємства, країни і водночас підвищує ризики, пов'язані з маніпулюванням інформацією, саме тому, одним з основних завдань державного управління стає визначення та послідовна реалізація стратегічних напрямків діяльності в телекомунікаційній сфері, забезпеченні вільного доступу населення до сучасних телекомунікаційних послуг та підтримка телекомунікаційних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Загальні питання, що стосуються генезису інформаційного суспільства, аналізуються у працях Р. Абдеева, С. Алстрома, Р. Барнета, Д. Белла, К. Боулдинга, Т. Вороніної, У. Дайзарда, Р. Дарендорфа, Ж. Еллюля, А. Етционі, В. Іноземцева, Г. Кана, І. Курносова, О. Лактіонова, Дж. Ліхтхайма, А. Ракітова, Р. Сейденберга, Т. Стоун'єра, О. Тоффлера, А. Турена та ін. Проблеми комунікації в державному управлінні досліджують окремі українські науковці: В. Бакуменко, В. Дзюндзюк, Н. Корабльова, В. Корженко, Ю. Куц, В. Мамонова, В. Мартиненко, О. Машков, Н. Мельтюхова, Н. Нижник, Г. Одінцова, А. Савенко, Т. Хомуленко, С. Серьогін, В. Цветков, О. Чаплигін, Ю. Шаров та ін. Серед зарубіжних авторів слід виділити Д. Голдмана, Дж. Кларка, П. Девіса, В. Кі, Д. Розенблюма та ін. Питання державного регулювання телекомунікацій та їх використання в діяльності органів влади розглядаються у працях таких фахівців, як А. Голобуцький, Г. Головка, С. Зуєв, Н. Корніловська, Ю. Машкаров, О. Мельник, О. Мостовенко, О. Орлов, В. Стеклов, В. Тронь, О. Шевчук та ін. Проте, зазначено та інші наукові праці здебільшого присвячені або суто теоретичним і методологічним проблемам, що стосуються розвитку інформаційного суспільства, або загальним питанням державно-управлінських відносин, нормативно-правовому регулюванню телекомунікацій з боку держави чи виключно технічним аспектам впровадження телекомунікаційних технологій.

Мета статті полягає у проведенні дослідження системи державного регулювання сучасних підприємств телекомунікацій та розробці пропозиції по вдосконаленню цього процесу з метою підвищення конкурентоспроможності підприємств галузі

Виклад основного матеріалу дослідження Сучасні розвинені держави приділяють величезну увагу як розвитку галузі телекомунікацій, так і плануванню цього розвитку, розробці відповідних стратегій. Дослідження рівня впровадження телекомунікацій в економічну, правову, соціальну й іншу сфери життя суспільства, а також основні напрямки державної політики країн-лідерів у даній області: США, ЄС, Індії і Росії, дозволяє виділити наступні основні види стратегій, проведених цими державами [3; 6]:

США. Стратегія інноваційного лідерства: націленість на науково-технологічне лідерство; ріст інвестицій в освіту, нематеріальні активи; оптимальна взаємодія державної частки секторів; державна підтримка інноваційної діяльності.

ЄС. Стратегія соціальної спрямованості: освіта і перепідготовка; доступність телекомунікацій для всіх громадян; фінансування науки й досліджень в області телекомунікацій; створення транс-європейських мереж муніципальних органів, охорони здоров'я і освіти.

Індія. Стратегія активної участі в розвитку телекомунікацій: створення сприятливих податкових, інвестиційних, адміністративних режимів, експорт телекомунікаційних послуг; формування наукових парків; субсидування освіти в сфері телекомунікацій і її прив'язка до конкуренції виробництва.

Росія. Стратегія вибіркової участі в побудові інформаційного суспільства: державна програма інформатизації; наука й наукомістки технології – пріоритетні напрямки в економіки; реалізація проектів побудови наукових парків; концепція створення єдиного інформаційного простору.

Кожній із країн притаманні власні ритм, темп та профіль розвитку сфери телекомунікацій як однієї з галузей, що найбільш динамічно розвиваються у світі, в тому числі в Україні, яка на сьогодні не тільки стабільно утримує свої позиції у світових рейтингах, але має значний потенціал для розвитку галузі телекомунікацій. Тому стратегічним завданням на сучасному етапі має бути визначений пріоритетний розвиток галузі та державна підтримка діяльності підприємств галузі [2]. Своім зростанням сфера телекомунікацій зобов'язана активному проникненню інформаційних технологій в бізнес-процеси організацій, механізми державного управління та повсякденне життя людей.

На сьогодні (04.2013, згідно з даними НКРЗІ) сфера телекомунікацій в Україні – це [4]:

- 2114 операторів, що мають ліцензії на певний вид діяльності у сфері телекомунікацій;
- 1 482 суб'єктів господарювання, що надають послуги з доступу до мережі Інтернет;
- 13 % від середньої кількості працівників на підприємствах сфери послуг – працівники підприємств, зайнятих у галузі телекомунікацій;
- 43,5 % жителів України, що мають доступ до мережі Інтернет;
- 35 % домогосподарств, які мають ширококутний доступ до мережі Інтернет; При цьому, загальноєвропейський показник ширококутного доступу населення до мережі Інтернет становить близько 65 % (до 2020 року має становити 75 %);
- 1/5 частина українських домогосподарств мають доступ до послуг кабельного телебачення;
- 148 вищих навчальних закладів здійснюють підготовку кадрів для галузі телекомунікацій; 46967 осіб – загальний ліцензований обсяг студентів для галузі;
- майже повне покриття території країни рухомим (мобільним) зв'язком, рівень проникнення якого, за даними операторів телекомунікацій, становить 130,3 % від усієї чисельності населення України.

На даний час понад 16,6 тис. суб'єктів господарювання різних форм власності, на яких працює понад 240 тис. осіб, здійснюють діяльність у галузі телекомунікацій. Це 2 % від усього зайнятого населення держави, діяльність яких на сьогодні формує 4,6 % ВВП країни, 3 % загальноукраїнського обсягу інвестицій в основний капітал. Разом з тим,

за дослідженнями Міжнародного союзу електрозв'язку розвитку телекомунікаційної галузі в 155 країнах світу [3], Україна за індексом розвитку телекомунікацій у 2011 році посідала 67 місце (у 2010 році – 65 місце). Однією із причин невисокого місця України в зазначеному рейтингу є нерівномірність доступу до телекомунікаційних послуг в регіонах, що підтверджують результати аналізу стану розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури та впровадження послуг телекомунікацій в різні сфери життєдіяльності регіонів.

Основні бар'єри, що на сьогодні стримують стрімкий розвиток галузі телекомунікацій, пов'язані з низкою таких обставин [7]:

- низький рівень правозастосування в галузі телекомунікацій (недосконалість нормативної бази, пов'язана з реалізацією конституційних прав і свобод при застосуванні телекомунікацій, інформаційній взаємодії громадян, суспільства і держави);
- нерівномірність забезпечення можливості доступу населення до комп'ютерних і телекомунікаційних засобів, поглиблення «цифрової» нерівності між окремими регіонами, галузями економіки та різними верствами населення;
- відсутність інституційного забезпечення координації діяльності державних органів з питань впровадження нових телекомунікаційних послуг;
- недосконалість системи державного регулювання та нагляду за галуззю;
- недостатній рівень розвитку телекомунікаційної інфраструктури та відсутність механізму спільного використання інфраструктури;
- недостатньо розвинута система національних стандартів з телекомунікацій, гармонізованих із міжнародними стандартами;
- відсутність системи моніторингу розвитку галузі;
- високий рівень залежності українського ринку телекомунікацій від зарубіжної продукції;
- відсутність цілеспрямованої підтримки профільних вузів;
- повільне впровадження нових методів навчання із застосуванням сучасних телекомунікацій.

Таким чином, можна констатувати, що на даний час виникла необхідність запровадження механізмів сприяння підвищенню рівня використання телекомунікацій в країні та актуалізації завдань суттєвого підвищення дієвої координації зусиль держави щодо розробки та реалізації стратегії розвитку галузі. Першочерговими завданнями розвитку галузі телекомунікацій, як однієї з умов прискорення економічного розвитку, на сьогодні мають стати [1; 11]:

- вдосконалення та гармонізація формування законодавчої бази, орієнтованої на пріоритетний розвиток галузі телекомунікацій, створення конкурентного ринкового середовища і розвиток державно-приватного партнерства;
- створення інфраструктури широкодіапазонного доступу на всій території України, сприяння розширенню бездротового широкодіапазонного доступу;
- інституційне забезпечення координації діяльності державних органів з питань розвитку галузі телекомунікацій, підвищення ефективності роботи

державних органів щодо реалізації пріоритетних урядових програм галузі;

- розвиток національної інформаційно-комунікаційної інфраструктури та її інтеграція зі світовою інфраструктурою;
- розробка системи стандартизації у сфері інформаційних технологій та телекомунікацій;
- створення ефективних механізмів стимулювання розвитку сфери телекомунікацій, заохочення конкуренції, боротьба з монополізмом у галузі;
- забезпечення умов для прискорення розвитку телекомунікаційних мереж і збільшення переліку та обсягів телекомунікаційних послуг, які надаються широким верствам населення; забезпечення конвергенції телекомунікаційних мереж та послуг;
- підвищення якості послуг широкодіапазонного доступу з використанням новітніх технологій та забезпечення покриття вказаними послугами всієї території України;
- забезпечення ефективного використання радіочастотного ресурсу;
- удосконалення системи показників розвитку галузі телекомунікацій та системи державних статистичних спостережень, запровадження постійного моніторингу основних показників галузі з метою розвитку;
- стимулювання населення щодо підвищення комп'ютерної та інформаційної грамотності, орієнтованої на використання новітніх технологій;
- широке впровадження технологій дистанційного навчання, телемедицини, відділеної роботи;
- забезпечення суб'єктам господарювання можливості віддаленого контролю виробництва, торгівлі та логістики;
- збільшення довіри та інформаційної безпеки використання сучасних телекомунікаційних послуг.

Шляхами вирішення поставлених завдань є:

- удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази, в частині утворення Фонду загальнодоступних телекомунікаційних послуг;
- визначення мінімальної межі швидкості для широкодіапазонного доступу, включення послуги доступу до мережі Інтернет на швидкості 2 Мб/с до переліку загальнодоступних телекомунікаційних послуг;
- спрощення умов користування радіочастотним ресурсом шляхом зменшення кількості дозвільних документів та скорочення термінів проходження процедур для отримання права на користування радіочастотним ресурсом;
- запровадження механізмів спільного використання інфраструктури телекомунікаційних мереж;
- визначення та аналіз відповідних ринків послуг електронних комунікацій, які є потенційним предметом очікуваного регулювання та створення ефективних механізмів;
- приведення системи адміністрування доменів .UA, .УКР до кращих світових зразків;
- врегулювання питань запровадження електронної комерції;
- розробки та затвердження нормативно-правових актів, нормативних і нормативно-технічних документів, які сприяють зниженню адміністративних

бар'єрів для розвитку мереж та побудови інфраструктури мереж доступу, стимулюють розвиток інфраструктури широкосмугового доступу;

- створення дієвого механізму координації за формуванням та реалізацією державної політики в галузі телекомунікацій;
- продовження процесу лібералізації ринку телекомунікацій, спрощення умов для виходу та діяльності на ринку телекомунікацій шляхом поступового переходу від ліцензування видів діяльності до реєстрації;
- забезпечення реалізації проекту щодо розбудови Національної інформаційно-комунікаційної інфраструктури України, який задовольнить попит держави та суспільства щодо якісних та доступних інформаційних послуг та забезпечить сталий розвиток галузі телекомунікацій;
- забезпечення реалізації проекту зі створення Єдиної інформаційно-комунікаційної платформи, який має стати дієвим інструментом забезпечення реалізації адміністративної реформи та модернізації системи державного управління;
- державна підтримка регіональних заходів, спрямованих на ліквідацію «цифрового розриву»;
- визначення контрольних значень показників розвитку галузі телекомунікацій в Україні;
- стимулювання використання послуг телекомунікацій для розвитку дистанційної освіти, телемедицини, електронної торгівлі тощо;
- запровадження обов'язкової науково-технічної експертизи (аудиту) великомасштабних системних проектів створення та розвитку галузі телекомунікацій на відповідність їх нормам національних стандартів, гармонізованих із міжнародними;
- розробка та впровадження національних стандартів і технічних регламентів застосування телекомунікаційних послуг, гармонізованих із відповідними стандартами держав – членів ЄС;
- впровадження міжнародної системи об'єктних ідентифікаторів.

На сьогоднішній день існує така нормативна база у сфері телекомунікацій [1; 5; 6; 8; 9]:

- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо національних комісій, що здійснюють державне регулювання природних монополій, у сфері зв'язку та інформатизації, ринків цінних паперів і фінансових послуг»;
- Закон України «Про телекомунікації»;
- Закон України «Про радіочастотний ресурс України»;
- Закон України «Про поштовий зв'язок»;
- Закон України «Про телебачення і радіомовлення»;
- Закон України «Про інформацію»;
- Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо спрощення умов доступу на ринок телекомунікаційних послуг».

Іншими важливими законодавчими змінами на ринку телекомунікаційних послуг були:

- Розробка спільно з учасниками ринку Проекту Постанови КМУ «Про затвердження Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг».

- Рішення НКРЗІ № 393 від 11.08.2011 (zareestrovano в Мін'юсті під № 1046/19784 05.09.2011) про затвердження «Порядку реєстрації абонентів отримують телекомунікаційні послуги без укладення договору в письмовій формі», яким регламентується процедура реєстрації абонентів, включаючи перелік наданої інформації та її захист.
- Введення в дію нових тарифів на загальнодоступні телекомунікаційні послуги, що повинно покращити фінансовий стан окремих операторів на ринку телекомунікацій.
- Прийняття НКРЗІ 05.07.2012 за основу Законопроекту № 329 «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку зі створенням Фонду загальнодоступних телекомунікаційних послуг». Документ дозволить вишукати ресурси на розвиток телекомунікацій у сільській місцевості за рахунок самих операторів мобільного зв'язку (відраховуватимуть до Фонду частину коштів), однак у нинішній редакції помітно обмежує права Пенсійного фонду.

Телекомунікаційна галузь є однією з найбільш високотехнологічних і наукомістких галузей промисловості, в сучасних умовах одним з головних чинників збільшення конкурентоспроможності телекомунікаційних організацій є можливість оперативно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі. Необхідність корегування діяльності у відповідності з високими темпами розвитку технологій і запекла конкуренція вимагає від телекомунікаційних підприємств максимальної гнучкості та оперативності. У цих умовах доцільним для державної підтримки телекомунікаційних підприємств стає використання комп'ютерних систем підтримки прийняття рішень (СППР). В основі побудови таких систем лежить використання імітаційних моделей організацій, вивчення яких дозволяє проаналізувати наслідки вибору і прийняття управлінських рішень з великої кількості альтернативних варіантів використання виробничих і фінансових можливостей, а також гарантовано давати відповідь про найбільш раціональний або оптимальний вибір з безлічі альтернативних варіантів рішень. Саме це, на наш погляд, дає можливість державі реально оцінити становище підприємств на ринку телекомунікацій та обрати дійсно обґрунтовані та необхідні рішення державного управління.

Сучасні підходи до створення систем управління засновані на застосуванні інтелектуальних технологій, які використовують способи подання знань для побудови інтегрованих моделей підприємств. Мультиагентна технологія – це програмна технологія, яка для вирішення складної задачі або проблеми використовує системи, що складаються з безлічі взаємодіючих агентів. Одним з найважливіших завдань управління телекомунікаційними організаціями є вибір стратегії розвитку, включаючи в загальному випадку рішення таких задач, як:

1. Вибір регіонального бізнес-майданчика.

1.1. Вибір варіанту входження на новий ринок, включаючи визначення цільових сегментів, вибір оптимального варіанту розширення телекомунікаційної інфраструктури в регіоні (оренда, прокладка), визначення маркетингової стратегії.

Перераховані завдання можна охарактеризувати високою невизначеністю і динамікою бізнес-середовища, існуванням великої кількості взаємозв'язків і залежностей між учасниками телекомунікаційного ринку, складністю в обчисленні, необхідністю врахування великої кількості факторів різної природи, нелінійністю поведінки, залежністю рішення від історії процесів і т. д., що зумовлює актуальність використання для їх вирішення агент-орієнтованих технологій. Необхідно також відзначити, що рішення подібних завдань у математиці в даний час здійснюється за допомогою використання і розвитку нових напрямків, споріднених мультіагентним системам за своєю методологією, пов'язаних з теорією хаосу, генетичним програмуванням, нейронними мережами та ін. Використання багатоагентного підходу до моделювання систем дозволить домогтися

більш високої деталізації за рахунок обліку більшого числа факторів індивідуальних агентів.

У рамках вищезазначених завдань і обраного підходу до моделювання можна запропонувати для вибору бізнес-майданчиків телекомунікаційним підприємствам структуру мультіагентної системи, наведену на рис. 1.

Як видно з представленого рисунку, виділені наступні основні агенти: агент підприємства, агенти основних конкурентів, агенти окремих суб'єктів, які диктують поведінку регіональних ринків з урахуванням їх різних характеристик, агент, що моделює особливості державної політики у сфері телекомунікацій, і агент органів місцевого самоврядування, що враховує діяльність місцевої влади з підтримки українських підприємств та протидії жорсткості конкуренції. На рис. 2. наведена структура моделі мульті-

Рис. 1. Структура мультіагентної системи для вибору нових ринків телекомунікаційного підприємства

Рис. 2. Структура мультіагентної системи для вибору варіанта виходу на обраний ринок телекомунікаційного підприємства

агентної системи вибору варіанту входження на конкретний обраний ринок.

Як видно з представленого рисунка, в рамках системи виділяються наступні види агентів: агенти системи управління підприємством, включаючи центральний та регіональний управлінський апарати, агенти споживачів, які відображають поведінку окремих сегментів ринку (кількість даних агентів є достатньою, якщо вони відображають повну структуру споживання на ринку), агенти конкурентів, як національного, так і регіонального масштабу, агенти місцевого та державного рівнів управління, що описують впливи різних законопроектів, заходів і програм на розвиток на конкретному ринку. Побудова системи підтримки прийняття рішень на основі моделювання розвитку телекомунікаційного підприємства на підставі рішення представлених задач за допомогою агентоорієнтованих технологій дозволить збільшити ефективність стратегічного управління за рахунок підвищення обґрунтованості прийнятих рішень, обліку більшої кількості факторів, а також аналізу різних сценаріїв взаємодії суб'єктів телекомунікаційного ринку.

Конкуренція і рівень конфліктності в телекомунікаційній галузі повинні бути добре контрольовані – ця галузь потребує більше уваги соціальному і комерційному партнерству, взаємодії, злагодженості дій, конфронтації зацікавлених сторін. Українська телекомунікаційна індустрія стала найважливішим фактором політичного, економічного, соціального, технологічного та культурного розвитку [10; 12]. Сутність її становлення визначається процесами, реалізованими на міжнародному, міжрегіональному та місцевому (муніципальному) рівнях:

- шукаються шляхи вдосконалення системи державного, регіонального та місцевого управління;
- формується міжнародний та український міжрегіональний ринок інформаційних і телекомунікаційних послуг як фактора виробництва на рівні з ринками природних ресурсів, праці, капіталу;
- помітно зростає питома вага галузей діяльності, що забезпечують створення, передачу, використання та аналітичну обробку знань та інформації;
- телекомунікаційна інфраструктура перетворюється, виникає необхідність враховувати рівень конкурентоспроможності продукції та послуг промисловості;
- впровадження телекомунікаційних технологій істотно змінює моделі управління, освіти, праці, суспільного життя, відпочинку.

Телекомунікаційні системи все більше використовуються на державному, регіональному та місцевому рівнях при вдосконаленні управління, інформатизації, охорони здоров'я, житлово-комунального господарства, освіти, поліпшення постачання і побуту населення та ін. Разом з тим, розвиток телекомунікаційної інфраструктури, даючи значні переваги в різних напрямках діяльності органів влади і управління, несе в собі нові проблеми і ризики. Так, підвищення доступності інформації про різні суб'єкти економічної діяльності формує проблему інформаційної безпеки, що змушує шукати нові способи забезпечення стійкості розвитку підприємств. Саме це питання, на наш погляд, не

можливо віддати на «відкуп» самим телекомунікаційним підприємствам, це питання необхідно регулювати на рівні держави.

Висновок. Телекомунікаційна інфраструктура формується, з одного боку, під тиском потреб споживачів різних сегментів ринку послуг, з іншого – внутрішніх організаційних, кадрових, наукових, фінансових ресурсів виробників телекомунікаційних послуг. З одного боку, виробництво телекомунікаційних послуг має порівняно низький фінансовий поріг входження в бізнес, що є привабливим для розвитку приватного підприємництва. З іншого боку, телекомунікаційна індустрія потребує глобалізації, дотримання міжнародних стандартів, що не завжди може бути доступно для підприємств галузі. Сучасний етап становлення і розвитку української телекомунікаційної інфраструктури характеризується реорганізацією структури основних операторів на всіх рівнях управління. Так, на розвитку регіонального телекомунікаційного ринку сильно позначаються рішення, що приймаються на державному рівні. На державному рівні вибудовується нова інституційна структура управління телекомунікаційною сферою, пов'язана з укрупненням організаційних структур. Знову створювані телекомунікаційні системи, як правило, ставлять своєю головною метою створення потужних, висококапіталізованих, прибуткових компаній національного масштабу. Керівництво цих утворень має наміри: інтегрувати українські телекомунікаційні суб'єкти в міжнародне інформаційне суспільство, провести міжнародну стандартизацію і сертифікацію, постійно розширювати спектр і підвищувати якість, знижувати собівартість продукції і послуг, покращувати прозорість управління, підвищувати конкурентоспроможність телекомунікаційної індустрії. Всі підприємства, що працюють на ринку телекомунікаційних послуг (як правило, незалежно від проголошуваних цілей), основну увагу приділяють споживачам, готовим платити гроші за послуги. Прибуток і доходи – це основний критерій діяльності підприємства, це центральний фактор виживаності на конкурентному ринку. Водночас така природна схильність призводить до завищення тарифів, нерівномірності розподілу послуг по районах і категоріям споживачів. У мотивації діяльності телекомунікаційних компаній на друге місце йде соціальний фактор, за залишковим принципом здійснюється телекомунікаційне забезпечення реалізації прикладних питань державного управління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волков Ю. В. Телекоммуникационное право: учебное пособие /: Волков Ю. В. – Екатеринбург. – 2011. – 94 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.telecomlaw.ru/studyguides/telecom%201-5.pdf>
2. Добровольська В. Деякі питання щодо непрямих (економічних) методів державного регулювання підприємницької діяльності / В. Добровольська // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – №5. – С. 49–52.
3. European Business Association [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://af.attachmail.ru/cgi-bin/readmsg/eba_fta_position_paper_ukr.txt?rid=3002490474&id=127731332000000948;0;1&mode=attachment&channel

4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» від 09.01.2007 №537-V. // Відомості Верховної Ради. – 2007. – № 12. – ст.102.
6. Законодавство ЄС у галузі зв'язку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nkrz.gov.ua/uk/1235055796>
7. Ляшенко Л. Регулювання діяльності суб'єктів природних монополій потребує кардинальних змін // Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України. – 2007. – № 4. – С. 11–18.
8. Про телекомунікації : Закон України від 18 листопада 2003 р. № 1280-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 12. – Ст. 155.
9. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: закон України від 1 червня 2000 р. № 1775-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299.
10. Справочник по регулированию электросвязи / Под ред. Хэнка Интвена; Всемирный банк. – Маккарти Тетро, 2000.
11. Усенко О. Реформа технічного регулювання як запорука інтеграції України до світового господарства / О. Усенко // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 10. – С. 226–229.
12. Чечетов М. Інноваційна складова ринкової трансформації. / М. Чечетов // Економіка України. – 2010. – № 11. – С. 4–14.
13. Щербина В. С. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування як учасники відносин у сфері господарювання / В. С. Щербина // Вісник господарського судочинства. – 2008. – №1. – С. 111–117.

REFERENCES

- Chechetov, M. "Innovatsiinaskladovarynkovoittransformatsii" [An innovative component of market transformation]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 11 (2010): 4-14.
- Dobrovolska, V. "Deiaki pytannia shchodo nepriamykh (ekonomichnykh) metodiv derzhavnoho rehulivannia pidpriemnytskoi diialnosti" [Some issues concerning indirect (economic) methods of state regulation of business]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, no. 5 (2008): 49-52.
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- "European Business Association" http://af.attachmail.ru/cgi-bin/readmsg/eba_fta_position_paper_ukr.txt?rid=3002490474&id=1277313320000000948;0;1&mode=attachment&channel [Legal Act of Ukraine] (2007).
- Liashenko, L. "Rehulivannia diialnosti sub'ektiv pryrodnykh monopolii potrebuie kardynalnykh zmin" [Regulation of Natural Monopolies in need of dramatic change]. *Konkurentsia. Visnyk Antymonopolnoho komitetu Ukrainy*, no. 4 (2007): 11-18.
- [Legal Act of Ukraine] (2003).
- [Legal Act of Ukraine] (2000).
- Spravochnik po regulirovaniu elektrosv'iazii* [Handbook of Telecommunications Regulation]. : Makkarti Tetro, 2000.
- Shcherbyna, V. S. "Orhany derzhavnoi vlady ta orhany mistsevoho samovriaduvannia iak uchasnyky vidnosyn u sferi hospodariuvannia" [State government and local governments as participants of economic relations]. *Visnyk hospodarskoho sudochynstva*, no. 1 (2008): 111-117.
- Usenko, O. "Reforma tekhnichnoho rehulivannia iak zaporuka intehtatsii Ukrainy do svitovoho hospodarstva" [Reform

of technical regulation as key to Ukraine's integration into the world economy]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, no. 10 (2009): 226-229.

Volkov, Yu. V. "Telekommunikatsionnoe pravo" [Telecommunication Law]. <http://www.telecomlaw.ru/studyguides/telecom%201-5.pdf>

"Zakonodavstvo IES u haluzi zv'iazku" [EU legislation in the field of communication]. <http://www.nkrz.gov.ua/uk/1235055796>